

Sygeforsikring og Alderdomsforsørgelse.

Sygeforsikring og Alderdomsforsørgelse. Betænkning afgiven af det paa de københavnske og frederiksbergske Sygekassers Fællesmøde den 29de og 30te Avgust 1883 nedsatte Udvalg. Udarbejdet af P. Knudsen. København 1888. 316 Sider.

Samtidig med, at den af Indenrigsministeriet nedsatte Arbejderkommission har udarbejdet Betænkning om Syge- og Ulykkesforsikring, der forhaabentlig snart vil blive udsendt af Ministeriet, har et Udvalg af Sygekassedelegerede bearbejdet Arbejderspørgsmaalet. Resultatet er en meget omfangsrig Betænkning, udarbejdet af Forretningsføreren for socialdemokratisk Forbund, og indeholdende dels Materiale til Bedømmelse af Arbejdernes Kaar, dels de Resultater, hvortil Udvalget er kommet med Hensyn til Syge- og Alderdomsforsikring, og Andragender til Kommunalbestyrelsen i København og til Apothekerforeningen. Det er meget interessant, at der saaledes er fremkommet en Udtalelse fra Arbejderne selv, og enhver, der ønsker en retfærdig og tilfredsstillende Løsning af Arbejderspørgsmaalet bør gøre sig bekendt med denne Betænkning, for at lære Arbejdernes Ønsker at kende.

Hvad den første og mest omfattende Del af Beretningen angaar, indeholdende Udvalgets Samling af Materiale, vil det være let at fremføre adskillige Anker. Det er en meget vidtloftig og lidet sammenhængende Fremstilling af Undersøgelser, som for største Delen i Forvejen ere til-

strækkelig bekendte, og som tildels maa betegnes som forældede. Et egentligt Overblik er det meget vanskeligt at faa, og Læseren har nærmest Følelsen af Marsch paa Stedet. Bearbejdelsen er saaledes mangelfuld og ikke heller fri for Fejl. Exempelvis skal anføres Oplysningen Side 256 om Dødeligheden i Danmark. Naar det her hedder, at det med Hensyn til Dødelighedsforholdet indenfor de enkelte Aldersklasser i hele Landet kun har været muligt at tilvejebringe Oplysninger for et enkelt Aar, nemlig for Aaret 1880, hvoraf følger, at Gennemsnitsdødeligheden for en længere Aarrække rimeligvis er noget forskellig fra det paa Basis af Dødeligheden i det nævnte Aar fundne Resultat«, saa vil Enhver, der har et blot overfladisk Bekendtskab til statistisk Tabelværk, kunne afskrive Tabeller desangaaende i Overflødighed. Og naar, for at tage et andet Exempel, Side 191 Antallet af mandlige Tjenestetyende paa Landet efter Folketællingen for 1880 opgives til 95,967, og det derefter tilføjes, at man maa fraregne hele Antallet fra Tallet af Personer over 20 Aar, for at faa Antallet af Forsørgere frem, da man ikke har Oplysning om, hvor mange af Tyendet der er under 20 Aar, idet man udtaler den Formodning, at Forskellen ikke er af stor Betydning, saa er dog saa meget vist, at i alt Fald i Fyns Landdistrikter en meget stor Del af de mandlige Tjenestefolk ere under 20 Aar, nemlig henimod Halvdelen, og noget lignende gælder formentlig ogsaa de øvrige Dele af Landet*). Der vil vel ogsaa kunne rejses Indvendinger af mere reel Natur, saaledes med Hensyn til hvad der kræves til en Families tarvelige men ordentlige Underhold, ja det kunde endog være vanskeligt selv ved den hensigtsmæssigste Fordeling af Formuen at skaffe hele Befolkningen en saadan Indtægt og Ernæring, som opstilles som ønskelig.

Men hvor mange Indvendinger man end kan rejse mod Behandlingen af Stoffet, saa vil det dog være vanskeligt at

*) Se Rubin og Westergaard: Landbefolkningens Dødelighed i Fyns Stift. København 1886. Pag. 22.

svække Hovedindtrykket af Betænkningen, nemlig at Arbejderklassen herhjemme paa mange Maader trænger til at støttes og at dens Stilling ingenlunde er misundelsesværdig. I saa Henseende ville de fleste særlig tænke paa Landarbejderne, hvis Kaar ofte ere kummerlige. Dog har Landarbejderen visse Fortrin fremfor Købstadarbejderen. Hans Stilling, hvor knap den saa er, er i Reglen mere betrygget; og hertil kommer, at Landarbejderen trods Kroernes og Smughandlernes fordærlige Indflydelse dog er fri for mange af Byernes Fristelser, ikke at tale om, at han i Reglen er udenfor Pantelaanernes Rækkevidde og derfor vanskelig kan blive saa reduceret som en Købstadarbejder. Skal man paa Ruinerne af det gamle Samfund opføre et nyt, saa maa det først og fremmest gælde om at skaffe Arbejderen en sikker Existens, saa at Enhver ligesom i Middelalderen har sin Plads i Samfundet, hvor han er sikker paa ved sit Arbejde at erhverve sit daglige Brød. At dette ikke er Tilfældet nu for Tiden, vil vistnok Enhver indrømme; den Drøm, at et Samfund under den fri Konkurrences Herredømme af sig selv skulde komme i den størst mulige Harmoni, idet alle Kræfter strømmede derhen, hvor de fik den bedst mulige Anvendelse, og ethvert Fremskridt i Industrien maatte komme hele Samfundet til gode — denne Drøm er for de fleste Økonomers Vedkommende forlængst forbi. Der foreligger derfor et uhyre Arbejde for den social-økonomiske Lovgivning, og det er kun det første Skridt paa en lang Bane, man gør ved en Ordning af Syge- og Alderdødsforsørgelse.

At Usikkerheden i Arbejderens økonomiske Tilværelse frister ham til at leve fra den ene Dag til den anden, uden at tænke paa Fremtiden, og til at bruge hvad han har paa en hensigtsløs og uøkonomisk Maade er let forstaaeligt, og særligt er det Arbejderens store Forbrug af stærke Drikke, (hvorefter han paa en egennyttig Maade bruger til sig selv, hvad Familien skulde leve af,) der bringer ham til at synke endnu dybere: ogsaa her er der en vigtig Opgave, som Flertallet af vore Lovgivere af begge Partier synes at mangle

Forstaaelsen af. Denne Side af Sagen berøres iøvrigt slet ikke i Betænkningen, skønt den vidtløftigt beskæftiger sig med Spørgsmaalet om Arbejderklassens Forbrug.

Man kan ikke undre sig over, at Udvalget, under Indtrykket af Arbejderens slette økonomiske Stilling, er kommet til det Resultat, at Formaalet for en Syge- og Alderdomsforsikring ikke kan naas alene ved Selvhjælpen, men at Samfundet maa træde til og yde sin Støtte. Udvalget foreslaar derfor, at Sygekassernes Virksomhed indskrænkes til at yde Pengehjælp til de Syge, medens det Offentlige overtager Lægehjælpen, Medicin, Hospitalspleje o. lign., der skal ydes af Staten til alle ubemidlede Syge, uden at denne Hjælp betragtes som Fattigunderstøttelse. Der henvises i Betænkningen til det Lovforslag, som Socialdemokratisk Forbund i Rigsdagssamlingen 1880—81 indsendte i et Andragende til Folketinget og som endog gik ud paa, at den ubemidlede Syge skulde have »Opholdspenge« for Familien af det Offentlige (Husleje, og i Kostpenge 80 Øre daglig for hver Voxen og 40 Øre for hvert Barn, altsaa langt mere end en almindelig Sygekasse kan overkomme). Men ved saaledes at bortskære en væsentlig Del af Sygekassernes Virksomhed vilde man rette et dræbende Slag imod denne blomstrende Institution. Trods de beskedne Forhold, hvorunder Sygekasserne kunne virke herhjemme, ere de dog voxede op til at have en anerkendelsesværdig Betydning og et meget stort Medlemstal. Langt hellere end at kvæle denne smukke Institution, burde man knytte den sociale Lovgivning til Sygekasserne, saa at man ved et klækkeligt Tilskud gjorde det muligt for dem at naa de Formaal, de virke for. Derved vilde man fortsætte i det Spor, som f. Ex. Københavns Kommune er slaaet ind paa ved at indrømme de »anerkendte« Sygekasser Hospitalspleje paa billige Betingelser; man kunde derved ogsaa muliggøre det for Sygekasserne at lønne Lægerne ordentligt, der hidtil have trukket et stort Læs for en ringe Betaling. Og man kunde endelig hertil knytte anden Hjælp, idet man f. Ex. gjorde Ulykkesforsikringen til et Led af Sygeforsikringen, saaledes at den Til-

skadekomne eller hans Efterladte fik Hjælp forsaavidt han var Medlem af en Sygekasse. Inden lang Tid vilde Resultat af saadanne Foranstaltninger blive, at saagodtsom den hele ubemidlede Befolkning var i Sygekasser og det Maal, som Udvalget stiller, vilde opnaas, uden at disse Selvhjælpsforeninger bleve odelagte. I Stedet for som Udvalgets Forslag gaar ud paa, at Sygekasserne skulle »fritages for en Del af den Virksomhed, der nu paa hviler dem, hvorved de kan blive sat i Stand til at yde deres Assistance paa billige Vilkaar«, vil det altsaa ligge langt nærmere ved et Tilskud til Sygekasserne at opretholde deres Virksomhed i alle Retninger.

Hvad Alderdomsforsørgelsen angaar, er det nærmest Udvalgets Tanke, at Arbejderen ikke kan overkomme selv at yde noget Bidrag. Arbejderne har allerede »ydet den som Betingelse krævede Selvhjælp ved Opofrelsen af deres Kræfter længe for Tiden« og de maa derfor »fritages for yderligere direkte at bidrage til deres Alderdomsforsørgelse«. Udvalget tænker sig derfor, at Alderdomsforsørgelsen bør ydes uden forudgaaende Bidrag fra den Forsørgede, og tænker sig dette Formaal realiseret paa den mest økonomiske Maade ved at oprette Statsanstalter, hvor Forsørgelsen ydes in natura, i Stedet for i Penge. Det er med andre Ord en Udvikling paa Grundlag af det bestaaende Fattigvæsen, som kræves. Det kan ikke nægtes, at der er noget tiltalende i denne Tanke. Vort Fattigvæsen trænger paa mange Maader til en Forbedring. At gamle Mennesker, hvis Arbejdskraft er slidt op, skulle leve under samme Tag med fordrukne, usædelige og dovne Personer, er en stor Uret, og ved at tage Børn og Gamle bort fra Samkvemmet med denne demoraliserede Del af Almissemødlemmerne vil man gøre en god Gærning. Et andet Spørgsmaal bliver det, om Udvalgets Ønsker ikke gaa for vidt, og om det dog ikke skulde være muligt ogsaa her delvis at knytte Forsørgelsen til Arbejderens egen Virksomhed, saaledes at Statens Virksomhed ved Alderdomsforsørgelsen blev en Hjælp til Selvhjælp. At Samfundet ikke derved

fritages for en Reform af Fattigvæsenet, maa ikke overses. I det Hele taget maa den vigtige og vanskelige Opgave, der her foreligger, dog vistnok vente paa en Løsning til den langt lettere Syge- og Ulykkesforsikringsopgave er løst, og det er en rigtig Tanke af Udvalget at henstille hele denne Sag til Avtoriteternes Overvejelse i Stedet for at stille bestemt udarbejdede Forslag.

Harald Westergaard.
